

EEN FEEËRIEK KASTEEL IN
HET ZUID-LIMBURGSE HEUVELLANDSCHAP

Goed, beter... Mheer!

Het levenswerk van de adellijke familie De Loë

DE ZON SCHEEN UITBUNDIG IN HET UITERSTE EN MEEST ZUIDELIJKE PUNTJE VAN NEDERLAND EN BETOVERDE HET IN HERFSTTOOI GEKLEURDE LANDSCHAP ROND KASTEEL MHEER TOT EEN IDYLLISCH TAFEREEL. EN DAT TERWIJL HET 'BIJ ONS' IN DE BETUWE GRIEZELIG MIEZERDE. EEN PRACHTIGE DAG DUS VOOR EEN BEZOEK AAN EEN HEUS SPROOKJESKASTEEL EN EEN ONTMOETING MET DE BEVLOGEN BEWONERS: DE FAMILIE DE LOË (SPREEK UIT DE LOO).

Tekst: Mariëtte van de Rest Foto's: Bastiaan van Musscher

We beginnen dit verhaal niet bepaald chronologisch, maar met een quote van Marjolein de Loë die met ons een korte wandeling maakte naar een hoger gelegen gebied van waaruit het uitzicht op Kasteel Mheer werkelijk indrukwekkend is. Haar echtgenoot Diederik de Loë wordt tijdens de wandeling gestoken door een agressieve wesp. Hij heeft er gelukkig geen last van. 'Maar je ruikt ook zo lekker lieverd,' zegt Marjolein met een zichtbaar gelukkige blik in haar ogen. Op de vraag of ze hier in het uiterste puntje van Nederland ook echt gelukkig is, antwoordt ze bevestigend. 'Het is hier heerlijk!'

Een half jaar geleden wist ik nog niet zeker of ik weer mijn draai hier zou kunnen vinden na vijf jaar genieten met mijn gezin in het Italiaanse Monza (Marjolein en Diederik woonden al van 1996 tot 2004 samen op het landgoed). Maar nu voel ik me hier helemaal thuis.' Thuis is voor Marjolein, Diederik en hun kinderen het landgoed Mheer, waarvan het kasteel in eerste aanleg dateert uit de 14^e eeuw en sinds die tijd onafgebroken in bezit is ge-

weest van de familie. Het is er prachtig. De landerijen zijn in volle herfsttotooi adembenemend mooi met de felle rode en gele kleuren en het kasteel dat in volle glorie schittert in de novemberzon. 'Some people have it all'... Of niet?

Grote zorg

Ook tijdens dit interview blijkt dat schone schijn bedriegt. Natuurlijk is het een groot voorrecht om je kinderen op zo'n plek te laten opgroeien en natuurlijk lijkt het voor de buitenwereld alsof de bewoners van Kasteel Mheer baden in luxe. Maar zo'n immens bezit is óók een grote zorg, want hoe houd je zo iets kolossals in stand. Ergo, hoe beheer je een schitterend cultuurhistorisch erfgoed op een zodanige wijze dan het ook voor de volgende generatie te behappen is? En dat is feitelijk de hamvraag die tijdens alle grote rendez-vous in Heerlijkheid direct op tafel komt. Want de familie De Loë is niet de enige adellijke familie die met dit problematische vraagstuk kampt. Geen wonder dus dat het grootste deel van ons gesprek hierover gaat.

‘Het kasteel werd steentje voor steentje gerestaureerd’

Belangrijk is te weten dat het eigenlijke kasteel wordt bewoond door de schoonouders van Marjolein: Degenhard baron de Loë en zijn vrouw Ghislaine barones de Loë, geboren jonkvrouw van Rijckevorsel. Diederik en Marjolein wonen in een verbouwde stal, op steenworp afstand van het kasteel. Een van de broers, Charles, verhuist op de dag van ons interview – komende uit een van de boerderijen op het landgoed – met vrouw en vijf dochters naar een appartement in het kasteelcomplex. We hebben daarom geluk: de meerderheid van de familie is aanwezig en kan dus voor onze fotograaf Bastiaan poseren. Voor de ‘records’: de familie De Loë bestaat uit vader Degenhard en moeder Ghislaine, hun vier zonen Diederik, Charles, Eduard en Philippe, de schoondochters Marjolein Sevenstern, Joyce Koster, Cuna Stiel en Laure Janvier en dertien kleinkinderen. De vier van Diederik en Marjolein noemen we even bij naam: Diederik (12), Marie-Christine (11), Arthur (9) en Maurits (7).

Onverdeelde erfenis

Het was in het jaar 1957 dat Degenhard de Loë – toen nog als vrijgezel – het kasteel betrok. Hem werd gevraagd om als eerste van de familie De Loë weer op het kasteel te komen wonen nadat het in de Tweede Wereldoorlog en de jaren daarna als hotel had gefungeerd. Het kasteel maakte deel uit van een onverdeelde erfenis voor acht erfgenamen van een oom van Degenhard. Met zijn achtergrond als landbouweconoom leek hij de aangewezen persoon het kasteel weer nieuw familieleven in te blazen. Aldus geschiedde. Degenhard pakte het serieus aan en ontwikkelde de landbouw,

bosbouw én de fruitteelt (‘Jullie zijn niet de enigen in de Betuwe met kersen...’).

Een aantal jaren later werd hij in zijn beoogde levenswerk met veel liefde en passie bijgestaan door Ghislaine. Steentje voor steentje werd het kasteel gerestaureerd – er werd 1 hectare aan leistenen daken vervangen – en langzaam maar zeker werd Kasteel Mheer op velerlei gebied een begrip. Niet in de laatste plaats omdat er in de zomer al tien jaar lang gedurende tien weken ruiterkampen werden georganiseerd en het echtpaar De Loë in een samenwerkingsverband - hij was voorzitter van de Nederlandse Haflinger Vereniging - op grote schaal Oostenrijkse Haflingers naar Nederland haalde. Ook de grote, rode Hedelfinger-kersen vonden gretig aftrek en de bekendheid van de zoete Mirabelle de Nancy pruimen reikte tot ver over de Zuid-Limburgse grenzen.

Ghislaine bekommerde zich inmiddels om de tuin en de inrichting van het kasteel. Met een ultiem gevoel voor smaak en finesse richtte zij ‘Mheer’ in en toverde een nogal grijs aandoend geheel om tot een spankelend en zonnig familiehuis, waarin de vier zonen van het echtpaar ‘een fantastische jeugd met de beste verstopplaatsen van Nederland’ beleefden. Om de torenhoge kosten van de renovatie van het kasteel te kunnen betalen, verkocht baron De Loë een deel van de landerijen die vóór de verkoop ver tot in België doorliepen. Met een ruime 110 hectare is het nog steeds een groot landgoed waarvan de grond vandaag de dag – buiten het park en de tuin – wordt verpacht aan boeren uit de omgeving.

Verder bedacht de baron volgens zijn echtgenote ‘zo ongeveer alles om geld voor de renovatie’ te verdienen. Hij bracht zelfs kerstbomen naar Aken... De verhuur van de appartementen in de bijgebouwen zette echter meer zoden aan de dijk. Maar die moesten natuurlijk wel eerst worden verbouwd. Veel personeel heeft de familie niet. De baron schoffelt zelf het onkruid. ‘Op een dag zat ik op mijn knieën langs de oprijlaan het onkruid weg te trekken. Ik werd aangesproken door een bezoeker die mij vertelde dat “het toch een schande was dat die rijke baron nooit eens een keertje iets zelf deed en al het werk uit handen gaf aan die arme tuinmannen”. Ik maak een grap en zei dat ik dat natuurlijk ook heel erg vond.

Energie en tijd

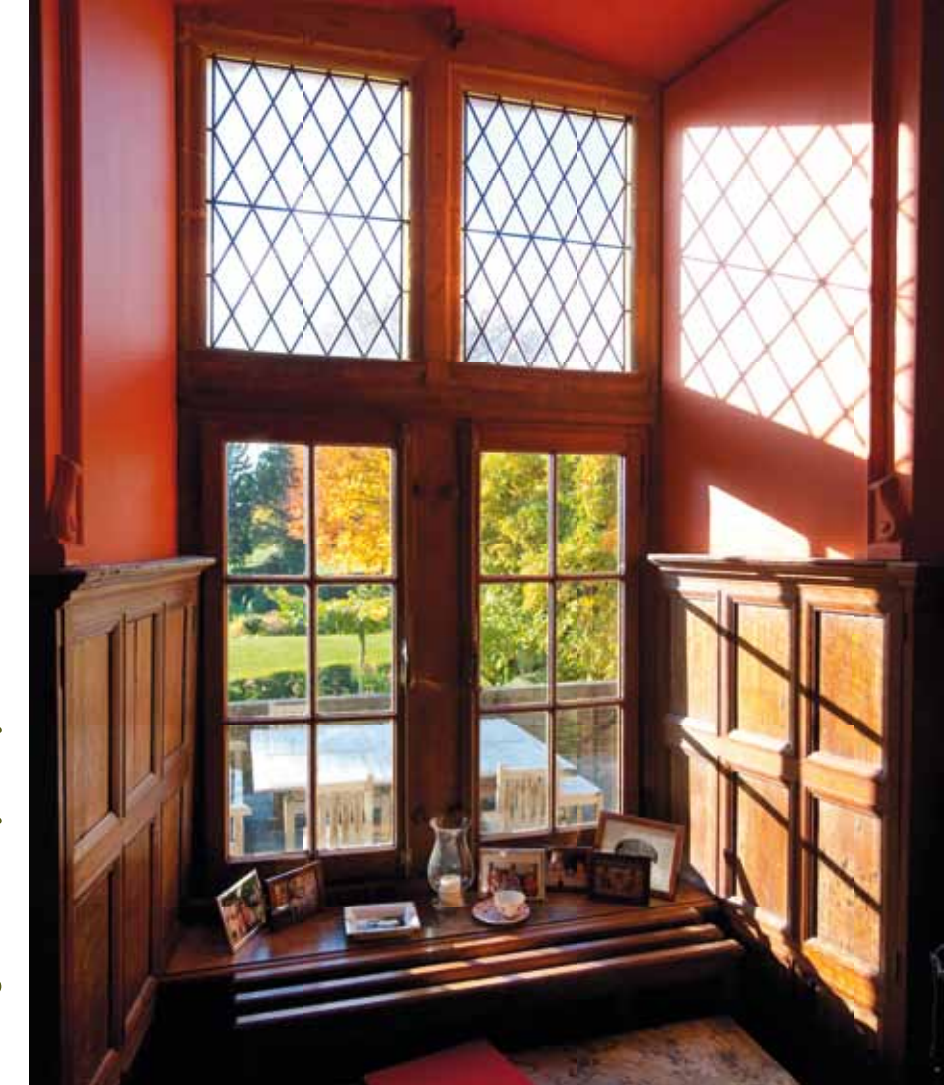
‘Geen wonder dus dat wij onze zonen aanspoorden toch vooral te gaan studeren en een goede baan te vinden,’ gaat Degenhard verder. ‘De tijd dat het kasteel en het landgoed geld opbrachten, is reeds lang vervlogen.’ Diederik vult aan dat zijn ouders al hun energie en tijd hebben gegeven aan de wederopbouw van het kasteel en zich heel veel hebben moeten ontfemen. Waarom hebben ze dat gedaan en waar komt die passie vandaan om dit gedurende 50 jaar te doen? ‘Het is een ‘verplichting’ die wij hebben aan het nageslacht,’ meent de van oorsprong Duitse baron De Loë. ‘Dat is nu eenmaal zo, wij verwachten weer hetzelfde van onze kinderen. Een kasteel dat door erfopvolging al sinds de 14^e eeuw in het bezit is van de familie mag je niet verkwanselen.’

De ouders van de vier zonen zijn na al die jaren zwegen, begonnen aan een periode van betrekkelijke rust. Ze genieten met volle teugen van hun bezit, waaraan ze zo vreselijk hard hebben gewerkt en wat ze – als de tijd daarvoor is gekomen – min of meer ‘on a silver platter’ zullen overdragen aan hun zonen. Op veel landgoederen is het vaak juist andersom – zoals bijvoorbeeld op Mariëwaardt waar de huidige generatie het beheer voert en het landgoed heeft opengesteld. In Mheer is al heel veel werk verricht, maar gezien de grootte van het object is het werk nooit klaar. Er staan altijd projecten op stapel. Op dit moment worden plannen uitgewerkt hoe het kasteel op een exclusieve basis geëxploiteerd zou kunnen worden.

Het bezit is veiliggesteld in een bv, die de ‘oude’ naam van het kasteel ‘Campemere’ draagt. De zonen hebben aandelen in de bv en iedereen gebruikt zijn expertise om een steentje aan het beheer bij te dragen. Met een even grote liefde voor het landgoed, twee juristen, een econoom en een bedrijfskundige is dit volgens eigen zeggen goed te doen. ‘Iedereen handelt naar eigen inzicht,’ legt Diederik uit, ‘maar we denken altijd in het belang van Campemere bv. Als bijvoorbeeld mijn broer Philippe het idee een wijndomein te starten gestalte geeft, zal hij de grond van de bv moeten pachten. Het bedrijfsrisico ligt evenwel te allen tijde bij hem.’

*‘Het is
een warm familiehuus
geworden en wij willen
dat dit zo blijft’*

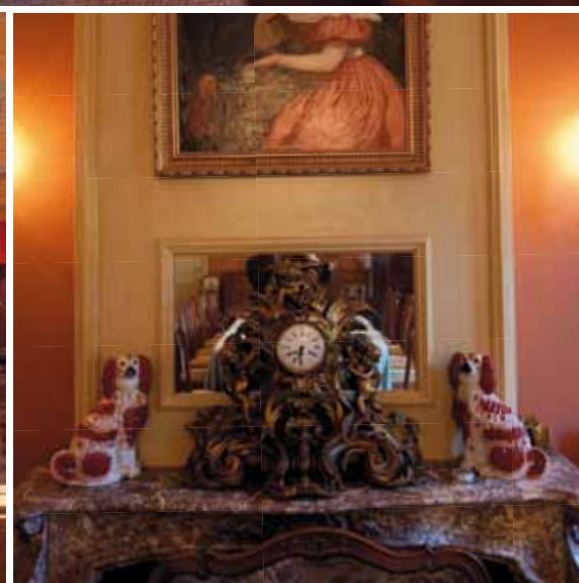
Dineren op niveau

Marjolein heeft de plannen voor de nabije toekomst al helemaal uitgewerkt en de nieuwe website (www.kasteelmheer.nl) is online. ‘Wij willen het kasteel als exclusieve locatie aan bedrijven verhuren. We hebben een geweldige eetzaal waar 60 mensen kunnen dineren, maar we hebben ook een kleinere, intiemere ruimte waar je op niveau kunt genieten. Er is een prachtige keuken voor de (vaste) catering ingericht. Omdat de omgeving van Maastricht het centrum van West-Europa is en het gebied naar verluid het ‘Piemonte van Nederland’ zal worden, denken wij veel bedrijven - maar ook particulieren - te kunnen interesseren. In het verleden is er al een aantal exclusieve vergaderingen gehouden op het kasteel. Zo ontmoette ex-premier Lubbers er Helmut Kohl, en wordt het kasteel gebruikt als verlengstuk van de kunstbeurs TEFAF, die jaarlijks in het Mecc wordt gehouden, en dat lijkt goed te bevalen.

In de toekomst willen wij in een van de bijgebouwen een ruime zaal inrichten voor wat grotere partijen, maar voorlopig is het plan dit exclusief te houden. Het mag hier natuurlijk geen kermis worden,’ vindt Marjolein. ‘Dus geen horeca maar bewuste huurders die zich realiseren dat ze met het organiseren van een vergadering of diner in dit kasteel bijdragen aan de instandhouding van een uniek stuk cultuurhistorisch erfgoed. Als het goed gaat lopen, kunnen wij de verdiensten herinvesteren in de bijgebouwen en daarna de exploitatie uitbouwen. Denk daarbij aan atelierruimtes en ruimten waarin ook workshops gehouden kunnen worden. Een en ander zal een welkome aanvulling zijn op de huurpenningen die worden ontvangen van de expats die de appartementen in de bijgebouwen bewonen.’ Marjolein wil nog eens extra benadrukken dat zij weliswaar een belangrijke bijdrage aan de uitvoering van de toekomstplannen levert, maar dit zeker niet alleen zal gaan doen. ‘Ook mijn man, zwagers en schoonzussen spelen hierin een evidente rol,’ verduidelijkt ze.

Het wordt tijd voor een rondleiding door de kamers die ‘in de verhuur’ zullen gaan, gevolgd door een korte wandeling over het landgoed. Al lopend praten we over het feit dat Marjolein vindt dat het voor haar kinderen een groot voorrecht is dat ze opgroeien in zo’n prachtige omgeving in de nabijheid van hun grootouders. ‘Dat gevoel zit heel diep en dat geldt zowel voor ons als voor de kinderen. Daarvoor zijn we zelfs uit Italië vertrokken om dichtbij ‘Granny en Bonpa’ te kunnen zijn en hen te helpen met de dagelijkse bezigheden.’ Overigens komt dit laatste bijna in zijn geheel op het conto van Marjolein en haar zwager Edu, omdat Diederik een drukke baan als manager Public Affairs bij kopieergigant Océ in Venlo heeft.

Gevraagd naar haar diepste gevoel over het wonen op Kasteel Mheer, verwoordt Marjolein dat als volgt: ‘Respect,’ zegt ze, ‘respect voor mijn schoonouders, man en zwagers. Respect voor dat alles nu zo is dat de volgende generatie het kan overnemen en weer kan doorgeven aan onze kinderen.’ Diederik omvat het als een emotionele verbondenheid en een emotionele bewustwording. ‘Het is een warm familiehuus geworden en wij willen dat dit zo blijft. Tot in de eeuwigheid. Dat zal niet altijd makkelijk zijn – ook al lijkt het voor de buitenwereld allemaal heel romantisch – maar wij voelen het als onze roeping.’ Inmiddels staan we op het hoogste punt van het landgoed. We kijken aan de ene kant naar het kasteel dat zich in haar volle glorie aan ons prijsgeeft. Aan de andere kant ontwaren we de stad Maastricht en nog verder zien we de Belgische voerstreek met z’n mijnen. De klei van de historische, archeologische grond kleeft aan onze ‘zondagse’ laarsjes. En behalve dat we even worden gestoord door een agressieve wesp die het vooral op Diederik heeft gemunt, ervaren we een onwaarschijnlijke schoonheid. De moeite waard om heel hard voor te werken...

HET KASTEEL

Een van de meest karakteristieke kenmerken van Zuid-Limburgse kastelen is de nadrukkelijke plaats die is toebedeeld aan de hoeves. Het zijn vaak enorme complexen. Kasteel Mheer is zo'n indrukwekkend voorbeeld van een 'chateau d'agriculture', ondanks dat de grote ronde toren (het oudste deel van het kasteel) het aanzien van weerbaarheid uit het feodale tijdperk hooghoudt. Maar Kasteel Mheer is toch echt – met name – een landbouwburcht.

Het kasteelcomplex bestaat uit een viervleugelig slot en een U-vormige nederhof. De vier vleugels van het slot liggen om een klein binnenhof dat bereikbaar is via een loopbrug over een droge gracht en die leidt weer naar een toegangspoort in de zuidelijke vleugel. De westvleugel is het oudst en stamt uit het begin van de 14^e eeuw. De noordvleugel stamt uit het eind van de 14^e eeuw, terwijl de oostvleugel met de forse ronde toren in de 15^e eeuw werd aangebouwd. Ten slotte is er de afsluitende zuidvleugel, met aan de binnenzijde een arcade op hardstenen zuilen, die rond 1570 verrees.

De nederhof heeft aan de oostzijde een poortpaviljoen uit 1612 met daarin een hardstenen toegangspoort bereikbaar via een brug gelegen over een, eveneens, droge gracht. De poort is voorzien van het alliantiewapen van Winand van Imstenraedt en Mechteld van de Bongart, die de kasteelhoeve tussen 1612 en 1623 lieten bouwen. In de zuidoosthoek van de kasteelhoeve staat een ronde toren uit 1619.

Het interieur van het kasteel bevat een schoorsteen uit 1514 waarop enkele wapenschilden te vinden zijn en verder nog een schoorsteen uit 1667. Aan de noordzijde van het kasteel bevindt zich een schitterend kasteelpark uit 1852, aangelegd door P. Custodis in opdracht van Otto Napoleon de Loë, de toenmalige eigenaar van het kasteel.

Geschiedenis en bewoners

Op de plek van het huidige kasteel zou in de Romeinse tijd een vuurtoren hebben gestaan die onderdeel uitmaakte van een keten van vuurseintorens voor de heerbaan tussen Maastricht en Trier. Tijdens ons bezoek aan Kasteel Mheer vertelt Diederik de Loë dat er nog regelmatig mensen met metaaldetectoren over het terrein lopen op zoek naar munten uit de Romeinse tijd. Het eerste deel van het kasteel werd echter 'pas' gebouwd in 1314 in opdracht van de graaf van Dalhem, de latere hertog van Limburg en Brabant.

De eerste bekende heer van Mheer was Wilhelmus van Mere, die het huis in leen had van de graaf van Dalhem. In de loop van de 14^e eeuw kwam het kasteel in handen van de familie van Liebeek doordat de laatste Van Mere een dochter was die trouwde met een zoon uit de familie van Liebeek. In 1487 herhaalde de geschiedenis zich. De laatste van Liebeek was een dochter en toen deze trouwde met de zoon van de adellijke familie van Imstenraedt uit Heerlen kwam het kasteel in bezit van de familie van Imstenraedt. Onder het bewind van Gerard van Imstenraedt en vervolgens van diens zoon Winand, werd de zuidvleugel gebouwd (1570). Diezelfde Winand van Imstenraedt bouwde tevens de kasteelhoeve (1612).

De familie van Imstenraedt verbleef vier generaties lang op het kasteel. De laatste was Hans Adolph van Imstenraedt, die gehuwd was met Christina de Loë van Wissen. Door dit huwelijk werd voor het eerst de familenaam De Loë aan het kasteel verbonden, de naam van de huidige kasteelbewoner. Het genoemde echtpaar van Imstenraedt-de Loë bleef kinderloos, waardoor het kasteel door vererving in eigendom kwam van baron Philip Christoffel de Loë, heer van Wissen en Conradsheim. Sinds 1668 is het kasteel nu al onafgebroken bewoond door de familie De Loë. ■

